

Kinas mikrobloggar och kommunistpartiets strävan efter stabilitet

2. Statliga aktörer och internetföretag

Jerker Hellström

Huvudpunkter

- Genom att grunda statens kontor för internetinformation, SIIO (maj 2011), har den kinesiska staten för första gången centraliserat övervakningen av mikrobloggarna.
- Under SIIO sker tillsynen av mikrobloggarna hos en stor mängd statliga aktörer på central och lokal nivå.
- Den kinesiska staten delegerar censuren på mikrobloggarna till Sina och andra privata internetföretag, som behöver förhålla sig till en stor mängd statliga direktiv.
- Utkastet till ny internetlag (juni 2012) är ett steg mot skärpt kontroll av mikrobloggarna. Enligt lagförslaget är en ny övergripande målsättning för internetkontrollen att värna om nationell säkerhet.
- Ett uttalat mål för övervakningen av mikrobloggarna är att stävja ansatser till mobilisering.
- Mikrobloggarna har gett staten ökade möjligheter att övervaka och påverka opinionen.

Statligt agerande på mikrobloggarna

För den kinesiska staten innebär den snabba informationsspridningen på Kinas internet att den ser ett växande behov av att agera, såväl förebyggande som reaktivt, för att säkra social stabilitet. Detta gäller i synnerhet mikrobloggarna, weibo, där de tekniska möjligheterna finns för att på kort tid sprida ett budskap till en större allmänhet. Staten lägger ytterst stor vikt vid stabilitet i samhället, vilket bl.a. innebär omfattande övervakningsåtgärder som ska förebygga missnöjesyttringar. Sedan 2011 är Kinas budget för intern säkerhet (s.k. ”stabilitetsbevarande” åtgärder, 维稳) större än landets officiella försvarsbudget. För 2012 uppgår den officiella stabilitetsbudgeten till motsvarande 750 miljarder kronor.

Hur stora medel som investeras i internetkontrollen är okänt. Av öppna kinesiska källor framgår dock att ett stort antal ministerier, myndigheter och institut är involverade i övervakningen av Kinas internet och därmed också av mikrobloggarna. Övervakningen sker såväl på central som på lokal nivå. Genom grundandet av statens kontor för internetinformation (State Internet Information Office, SIIO) i maj 2011 har kontrollen av informa-

tionen som sprids på Kinas internet nu centraliserats. SIIO sorterar under statsrådets avdelning för propaganda och information, State Council Information Office (SCIO). Statsrådet är Kinas kabinett och den kinesiska statens högsta beslutsfattade organ. Chefen för såväl SCIO som SIIO är Wang Chen, en f.d. chefredaktör på Folkets dagblad, som dessutom leder den avdelning under kommunistpartiets centralkommitté som ansvarar för propaganda riktad mot utlandet. Att en så pass senior tjänsteman fått ansvar för den nystartade myndigheten SIIO visar hur pass central kontrollen av internet har blivit.

Även om SIIO har störst ansvar för regleringen och övervakningen av internet i Kina samarbetar den unga myndigheten nära med andra statliga aktörer. De övergripande riktlinjerna för innehållet på internet beslutas av centrala propagandaministeriet, som leds av Liu Yunshan. Vid den 18:e partikongressen i november 2012 meddelades att Liu blir en av de fem nya medlemmarna i politbyråns ständiga utskott.

Ansvaret för översynen av de statliga internetoperatörerna som äger infrastrukturen för Kinas internet ligger hos industri- och IT-ministeriet (MIIT). Därigenom är

MIIT en viktig aktör för statens stabilitetsansträngningar. Det var t.ex. MIIT som helt lät släcka ned internet i Xinjiang-regionen i juli 2009, i samband med våldsamma sammandrabbningar mellan uigurer och Kinas majoritetsbefolkning, *han*.

Vid sidan av SIIO och MIIT har en mängd andra myndigheter särskilda ansvarsområden inom ramen för den generella översynen av internet, såsom polisorganet ministeriet för offentlig säkerhet (MPS), ministeriet för statens säkerhet (MSS) och kulturministeriet.

Företagens roll

Vad som idag särskiljer Kina från många andra länder är att staten – via de statligt ägda telekombolagen China Telecom, China Unicom och China Mobile – äger infrastrukturen för internettrafiken. Allt som sker på Kinas internet är således beroende av kommunistpartiets implicita eller explicita godkännande. Trots den omfattande statliga internetövervakningen delegeras ansvaret för ett s.k. civiliserat internet till de företag som tillhandahåller mikrobloggarna. Det är således här censuren sker på daglig basis. Den mest populära mikrobloggportalen drivs av det privatägda företaget Sina Corp. Sina grundades på 1990-talet och är sedan år 2000 börsnoterat på Nasdaq med ett börsvärde på ca 3 miljarder dollar. Vid sidan av Sina märks särskilt tre privata företag som tillhandahåller mikrobloggar: Tencent, Sohu och NetEase.

I april 2012 meddelade de tre statliga telekombolagen att man skulle vidta åtgärder för att förhindra ryktes-spridning på internet. SIIO och andra statliga aktörer återkommer till problemet med ryktesspridning som ett av de viktigaste motiven till kontroll och censur av internet. SIIO agerade i mars 2012 strax efter att ett rykte om en statskupp i Peking spridits som en löpeld på weibo. Enligt ett uttalande från SIIO bestraffades mikrobloggportaler Sina Weibo och Tencent Weibo för att inte ha stoppat ryktesspridningen. En av de mest grundläggande funktionerna på mikrobloggarna – att kommentera andra användares inlägg – stängdes helt av under

tre dygn. Även om denna bestraffning i sig inte åtgärdar grundproblemet med ryktesspridning fungerar det som en varningssignal till mikrobloggportalerna att övervaka och censurera mer effektivt.

Staten förlitar sig även på Kinas internetanvändare för att säkerställa att företagets internetcensur är tillräckligt effektiv. Polismyndigheter på provins- och stadsnivå driver ett omfattande nätverk av center dit allmänheten kan vända sig för att rapportera opassande innehåll på mikrobloggarna. Dessutom kan användare rapportera till central nivå. Här finns bl.a. centret för anmälning av internetbrottslighet under polisens internetsäkerhetsbyrå (MPS 11:e byrå). Centret meddelade i juli 2012 att Sina Weibo var en av 41 webbsajter som skulle undersökas för publicering av ”olaglig och skadlig” information. Enligt halvstatliga China Internet Illegal Information Reporting Centre (CIIRC) anmäls främst spridning av pornografiskt material. Anmälningar av material som kan kategoriseras som ”angrepp på partiet och regeringen” förekommer sällan. Sannolikt beror detta delvis på att det är oklart för allmänheten var gränsen går för olaglig kritik av staten, vilket leder till självcensur bland Kinas mikrobloggare.

Reglering av mikrobloggar

Internetföretagen har åtminstone ett femtiotal internetrelaterade direktiv att förhålla sig till.¹ Den stora mängden direktiv har formulerats och godkänts av statsrådet, MIIT och andra myndigheter och organ sedan mitten av 1990-talet. Inget av dessa nämner specifikt sociala medier. Dock publicerade SCIO och MIIT i juni 2012 ett utkast till en ny internetlag, som kommer att ersätta 2000 års internetlag och nu även omfattar mikrobloggarna.²

Lagförslaget klargör att SIIO, MIIT och MPS är de

¹ China Internet Information Center, som lyder under SCIO, listar på sin hemsida 54 olika internetrelaterade lagar, förordningar och direktiv.

<http://www.china.com.cn/chinese/zhuanti/192893.htm>

² 2000 års internetlag (kinesiska) <http://bit.ly/UXuzR5>, (engelska)

<http://bit.ly/U8cd15>; Utkast på ny internetlag, juni 2012 (kinesiska)

<http://bit.ly/NNhs3F>, (engelska) <http://1.usa.gov/QHjoSJ>

instanser som bär det största ansvaret för övervakningen och administrationen av Kinas internet. Liksom i den nuvarande lagen nämns nio kategorier av förbjudna ämnen på internet. Vad som är förbjudet återspeglar den kinesiska statens vida definition av informations- och internetsäkerhet; kategorierna varierar mellan ”spridning av pornografi” och information som ”skadar nationens anseende och intressen”.

Den internetlag som tillämpas sedan år 2000 har som övergripande syfte att skapa en ”sund utveckling” för internettjänster. I det nya lagförslaget finns ytterligare en målsättning, nämligen att ”upprätthålla nationens säkerhet och allmänna intressen”. Ytterligare en nyhet är att de otillåtna kategorierna nu även innehåller ”uppmärksamhet till olagliga sammankomster”. Dessa två tillägg understryker den viktiga roll som staten anser att internet spelar för samhällets stabilitet. Lagförslaget omfattar även inskränkningar i möjligheten till anonymitet. Användare ska behöva ange sina identitetsuppgifter för att kunna registrera sig på mikrobloggar och andra internettjänster. Denna åtgärd, som uppmuntrar till självcensur, håller för närvarande på att introduceras på Kinas mikrobloggar.

Opinionskontroll

Vad den kinesiska staten ser som en särskild fördel med mikrobloggarnas ökande popularitet är möjligheten att bättre kunna styra och bemöta opinionen.

Därför uppmanas tjänstemän på samtliga nivåer att sprida information och föra dialog med medborgarna via weibo. Detta är en medveten strategi för att åstadkomma ökat inflytande och trovärdighet för kommunistpartiet. Partiet har identifierat ett stort behov bland befolkningen av meningsutbyte på nätet, och kan med mikrobloggarnas hjälp nu övervaka och styra diskussionen i önskvärd riktning. Som SIIO-chefen Wang Chen konstaterar: mikrobloggarna har gett nya möjligheter att bedriva opinionsövervakning. För att bli bättre på att följa samhällsopinionen uppmanas tjänstemän på gräsrotsnivå att samla in och analysera inlägg på mikrobloggar. Wang har

pekat på de stora möjligheterna att mobilisera stora skaror via weibo. Det är något som staten kan utnyttja för sina egna syften, men också en funktion som man anser sig behöva kontrollera genom övervakning.

Slutord

Övervakningen och censuren av Kinas mikrobloggar utförs till stor del av privata internetföretag, baserat på de mer eller mindre detaljerade riktlinjer som staten ställer upp. Det skulle kunna vara en utmaning för företagen att förhålla sig till konkurrerande intressen; å ena sidan statliga direktiv som begränsar det fria flödet av information och å andra sidan kunderna – internetanvändarna – och deras behov av ett friare diskussionsklimat. Det finns dock opinionsstöd i Kina för vissa former av internetkontroll och få skäl för internetföretagen att ifrågasätta statliga direktiv som syftar till att gagna statens säkerhet.³ Det är därför sannolikt att yttrandefriheten på mikrobloggarna även framöver kommer att vara hårt begränsad.

Jerker Hellström

Totalförsvarets forskningsinstitut

Besök gärna www.foi.se/asien för mer information om Asienprogrammet vid FOI.

³ Lagerkvist, Johan (2012) *New Media Entrepreneurs in China: Allies of the Party-State or Civil Society?* Columbia Journal of International Affairs, Vol 65, No 1, Fall/Winter